

Rapport

I&O-zetelpeiling juni 2021

I&O-zetelpeiling juni 2021

Colofon

Juni-peiling I&O Research

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/119

Datum

juni 2021

Auteurs

Wietse van Engeland
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Gewenste regeringscoalitie: gepolariseerde situatie	4
1	I&O-zetelpeiling juni	8
1.1	SP en FvD leveren in, CDA en GL veren terug	8
1.2	Partij Van Haga zou nu twee à drie zetels halen	9
1.3	Redenen waarom kiezers van mening zijn veranderd	10
2	Tevredenheid met demissionair kabinet	12
2.1	Tevredenheid stabiel ten opzichte van mei	12
3	Leiders	13
3.1	Liane den Haan en Wybren van Haga bekender	13
3.2	Kiezers (weer) positiever over Rutte, Hoekstra en Kaag	14
4	Formatie	15
4.1	VVD- en D66-stemmers vinden meeregeren belangrijk	15
4.2	Kiezers lijken zich te schikken	16
4.3	Premierschap Rutte nog minder bezwaarlijk	17
4.4	Gehoopte coalitie	18
4.5	Verwachte coalitie	19
4.6	Absoluut geen coalitie van...	20
5	Onderzoeksverantwoording	21

Gewenste regeringscoalitie: gepolariseerde situatie

Kiezers lijken zich te schikken in 'oude verhoudingen'

- De verwachtingen en wensen ten aanzien van een nieuwe regeringscoalitie laten een sterk gepolariseerd beeld zien:
  - De meest gehoopte coalitie is VVD, D66, CDA, GroenLinks en PvdA (22%), gevolgd door de huidige coalitie (van VVD, D66, CDA en ChristenUnie; 17%).
  - De meeste verwachte coalitie is de huidige coalitie (26% wil doorgaan op de oude voet). De meest gehoopte coalitie (VVD, D66, CDA, GL, PvdA) wordt – slechts – door 15 procent verwacht, maar als we de coalities meetellen waarin óf PvdA (13%) óf GL (4%) meedoet, verwacht 32 procent dat er een centrumlinkse coalitie komt.
  - Wat absoluut niet? Ook hier een gepolariseerd beeld. Een centrum linkse coalitie mét GroenLinks roept veel weerstand op, vooral bij kiezers van VVD en CDA (en FvD en PVV). Er is minder aversie tegen een centrum-linkse coalitie met PvdA (VVD, D66, CDA, PvdA).
  - Aan de andere kant is er ook veel weerstand tegen een centrum rechtse coalitie (VVD, D66, CDA, JA21). Hier zijn het vooral kiezers van D66, PvdA, GroenLinks en Volt die steigeren.
  - De weerstand tegen de huidige coalitie (VVD, D66, CDA, CU) is gelijkmatiger verdeeld. Vooral kiezers van GL, FvD, PvdD, SP en Volt zijn hier fel tegen. Van de D66-kiezers ziet 'slechts' 23 procent dat niet zitten.
- De I&O-zetelpeiling is relatief stabiel. De VVD blijft de grootste partij, nu met 36 zetels (plus twee), D66 blijft de tweede partij met 21 zetels (min twee). Ook SP (-3) en FvD (-2) leveren ten opzichte van mei in. CDA en GroenLinks winnen elk twee zetels en komen uit op respectievelijk 12 en 9 virtuele zetels. De nieuwe partijen – Volt (6), JA21 (6), BBB (3), BIJ1 (2) – blijven het goed doen.
- De waardering voor Mark Rutte, Sigrid Kaag en Wopke Hoekstra neemt toe en gaat weer naar het niveau van voor de vertrouwenscrisis, die kort na de start van de formatie uitbrak.
- Het aandeel dat bezwaar maakt tegen regeringsdeelname van hun eigen partij, in een coalitie met Mark Rutte als premier, neemt af. Kiezers lijken zich te schikken in kabinet Rutte IV.

Formatie: kiezers lijken zich te schikken

In april, kort na de verkiezingen, vond 56 procent het *essentieel of zeer belangrijk* dat de partij waar ze op gestemd hadden, ging meeregeren. Nu, twee maanden later, is dat nog 47 procent. In grote lijnen lijkt dat te verklaren door kiezers van partijen die eigenlijk geen of minder kans maken op deelname (PVV, FvD, SP) zich hier (ten dele) in schikken. Kiezers van partijen die nog steeds in de running zijn (VVD, PvdA, GL, Volt) vinden het nog even belangrijk (VVD) of zelfs belangrijker. Uitzondering hierop vormen de D66-kiezers: D66 is nog volop in de running, maar de D66-kiezers zijn regeren minder belangrijk gaan vinden

Weerstand tegen kabinet mét Mark Rutte neemt af

Vergeleken met april is een kleiner aandeel van de kiezers (9% t.o.v. 16%) van mening dat hun partij aan een kabinet mét Mark Rutte als premier kan deelnemen. De meeste weerstand voor deelname aan een regering onder Rutte zit bij de achterban van de SP en PVV. Voor een zeer klein deel van de kiezers van D66 en CDA is dit een bezwaar. Tien procent van de PvdA en GL-kiezers vindt deelname aan een kabinet met Mark Rutte bezwaarlijk.

I&O Zetelpeiling: relatief stabiel beeld

In de meest recente I&O-zetelpeiling – die liep van vrijdag 4 juni tot maandagmiddag 7 juni – is de VVD nog steeds de grootste partij, nu met 36 zetels (plus twee zetels, maar geen significante stijging). D66 blijft de tweede partij met 21 zetels (min twee zetels, evenmin significant).

Ook de SP (-3) en FvD (-2) leveren ten opzichte van mei in. Het CDA en GroenLinks winnen elk twee zetels en komen uit op respectievelijk 12 en 9 virtuele zetels.

De nieuwe partijen – Volt (6), JA21 (6), BBB (3), BIJ1 (2) – blijven het goed doen.

Tabel 0.1 – I&O-zetelpeiling

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.824)

	UITSLAG		PEILING		+/-	
	TK21	12 april 21	3 mei 21	7 juni 2021	t.o.v. 3 mei	t.o.v. TK21
VVD	34	34	34	36	+2	+2
D66	24	26	23	21	-2	-3
PVV	17	15	15	14	-1	-3
CDA	15	14	10	12	+2	-3
SP	9	10	10	7	-3	-2
PvdA	9	8	10	10	0	+1
GroenLinks	8	6	7	9	+2	+1
FvD	8	7	7	5	-2	-3
PvdD	6	6	7	8	+1	+2
ChristenUnie	5	5	5	5	0	0
Volt	3	4	6	6	0	+3
JA21	3	6	6	6	0	+3
SGP	3	3	3	3	0	0
DENK	3	3	3	3	0	0
50Plus	1	1	1	0	-1	-1
BBB	1	1	2	3	+1	+2
BIJ1	1	1	1	2	+1	+1

Bron: I&O Research, juni 2021

Kiezers (weer) positiever over Rutte, Hoekstra en Kaag

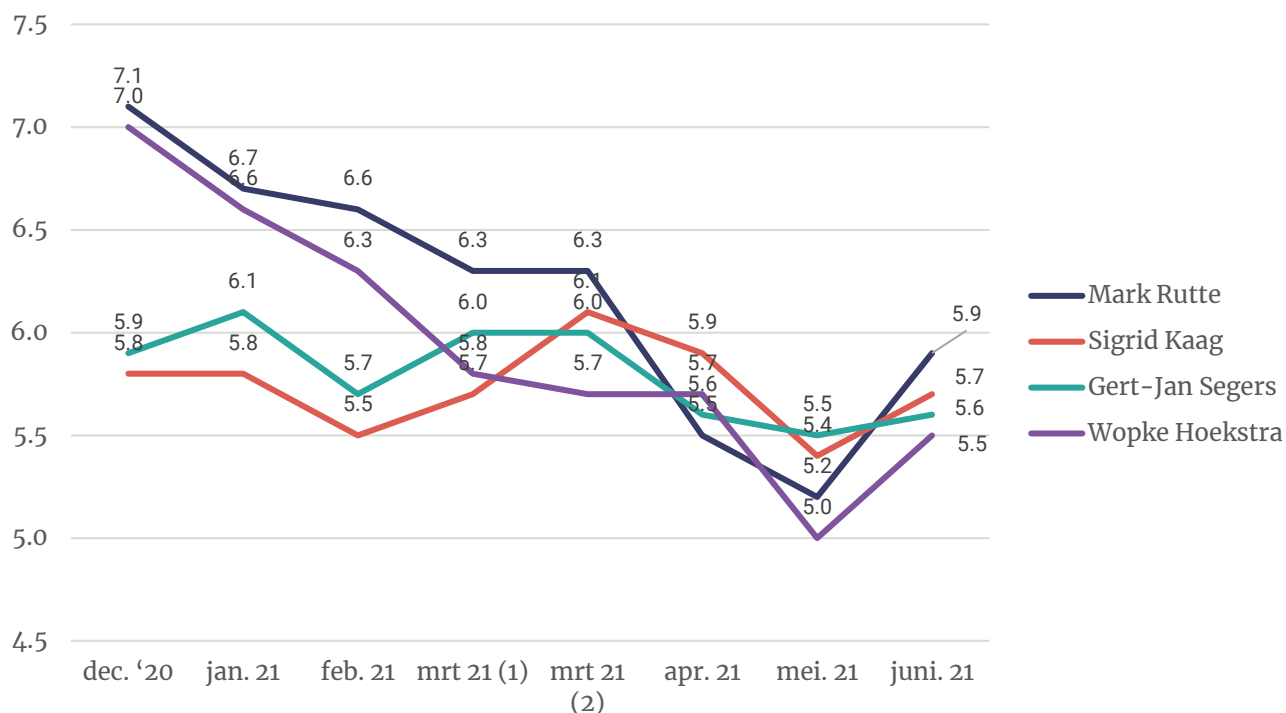
Vergeleken met vorige maand worden enkele politiek leiders kiezers wat beter gewaardeerd:

- De gemiddelde waardering van kiezers voor Mark Rutte stijgt van een 5,2 naar een 5,9
- Wopke Hoekstra: van een 5,0 naar een 5,5
- Sigrid Kaag: van een 5,4 naar 5,7
- Daarmee worden Rutte, Hoekstra en Kaag – na een dip in de afgelopen maanden – bijna weer even goed gewaardeerd als vlak voor de verkiezingen

Figuur 0.1 – Waarderingscijfers voor politici in het afgelopen jaar

Basis: Nederlanders die bekend zijn met de betreffende politici

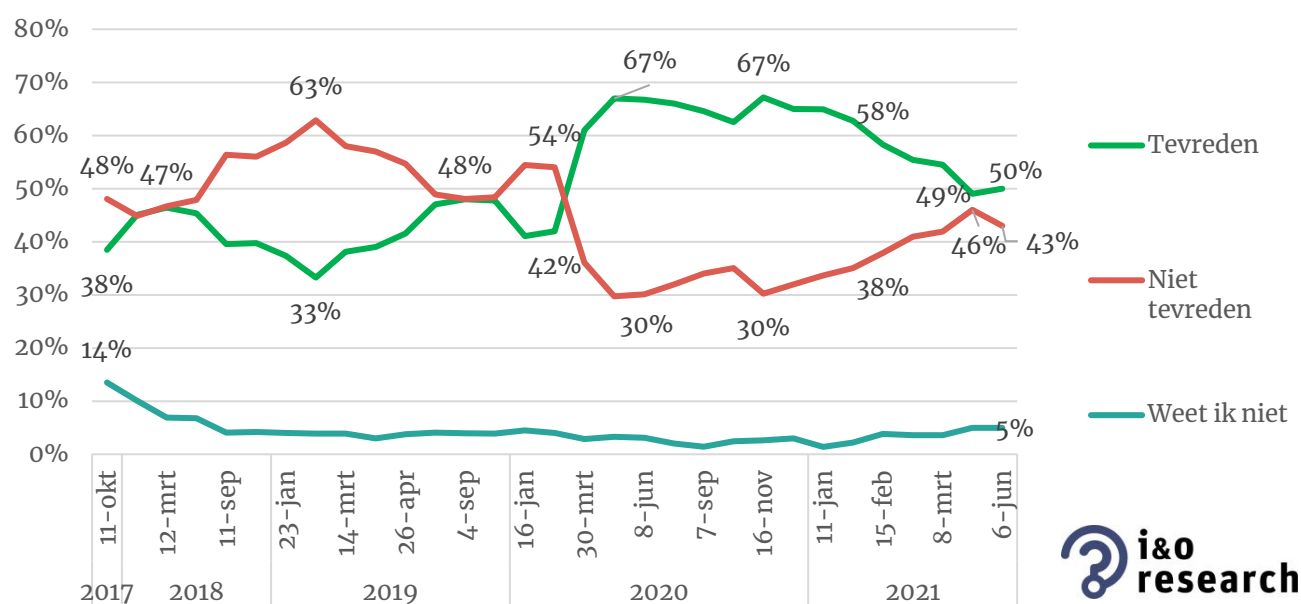

Tevredenheid met demissionair kabinet

De tevredenheid met het (inmiddels demissionaire) kabinet laat ten opzichte van vorige maand een stabiel beeld zien: in mei was 49 procent van de Nederlanders tevreden over het kabinet, nu is dat 50 procent. Het aandeel ontevreden gaat van 46 naar 43 procent.

Figuur 0.2 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het – nu afgetreden – kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” Basis: totale steekproef (N=2.004)

Bron: I&O Research, juni 2021

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 4 juni tot maandag 7 juni 2021.

Er werkten in totaal 2.004 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel hiervan (n=1.850) is afkomstig uit het I&O Research Panel en 154 respondenten vulden de vragenlijst in via het panel van PanelClix. De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 I&O-zetelpeiling juni

1.1 SP en FvD leveren in, CDA en GL veren terug

In de meest recente I&O-zetelpeiling – die liep van vrijdag 4 juni tot maandagmiddag 7 juni – is de VVD nog steeds de grootste partij, nu met 36 zetels (plus twee zetels, maar geen significante stijging). D66 blijft de tweede partij met 21 zetels (min twee zetels, evenmin significant).

Ook de SP (-3) en FvD (-2) leveren ten opzichte van mei in. Het CDA en GroenLinks winnen elk twee zetels en komen uit op respectievelijk 12 en 9 virtuele zetels.

De nieuwe partijen – Volt (6), JA21 (6), BBB (3), BIJ1 (2) – blijven het goed doen.

Tabel 1.1 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen 7 juni

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.824).

	ZETELS					PERCENTAGES			
	Uitslag		Peiling		+/-	Uitslag		Peiling	
	TK21	12 april 2021	3 mei 2021	7 juni 2021	t.o.v. mei	TK2021	3 mei 2021	7 juni 2021	Marge
VVD	34	34	34	36	+2	21,9	21,5	22.8	(20.7; 24.9)
D66	24	26	23	21	-2	15,0	14,3	13.5	(11.8; 15.2)
PVV	17	15	15	14	-1	10,8	9,9	9.2	(7.8; 10.6)
CDA	15	14	10	12	+2	9,5	6,4	7.9	(6.6; 9.2)
SP	9	10	10	7	-3	6,0	6,5	4.8	(3.7; 5.9)
PvdA	9	8	10	10	0	5,7	6,4	6.5	(5.3; 7.7)
GL	8	6	7	9	+2	5,2	5,0	5.7	(4.6; 6.8)
FvD	8	7	7	5	-2	5,0	5,0	3.5	(2.6; 4.4)
PvdD	6	6	7	8	+1	3,8	4,4	5.0	(3.9; 6.1)
CU	5	5	5	5	0	3,4	3,5	3.5	(2.6; 4.4)
Volt	3	4	6	6	0	2,4	3,9	4.4	(3.4; 5.4)
JA21	3	6	6	6	0	2,4	3,8	3.9	(2.9; 4.9)
SGP	3	3	3	3	0	2,1	2,0	2.2	(1.5; 2.9)
DENK	3	3	3	3	0	2,0	2,2	2.0	(1.3; 2.7)
50Plus	1	1	1	0	-1	1,0	0,7	0.5	(0.2; 0.8)
BBB	1	1	2	3	+1	1,0	1,8	2.3	(1.6; 3)
BIJ1	1	1	1	2	+1	0,8	1,3	1.5	(0.9; 2.1)
Anders ¹	0	0	0	0	0	2,0	1,1	1.0	(0.5; 1.5)
Totaal	150	150	150	150		100	100	100	

¹ Geen van de overige partijen komt boven de kiesdrempel uit.

1.2 Partij Van Haga zou nu twee à drie zetels halen

Onlang stapten Wybren van Haga en enkele andere FvD-Kamerleden uit Forum voor Democratie. Liane den Haan stapte uit 50Plus. Beiden vormen nu een aparte Kamerfractie.

We vroegen kiezers op welke partij ze zouden stemmen wanneer bij volgende Kamerverkiezingen Wybren van Haga en Liane den Haan met een eigen partij zouden deelnemen. Van alle kiezers zou twee procent bij nieuwe verkiezingen op de (fictieve) partij van Van Haga stemmen. Dit zouden twee à drie kamerzetels zijn. Ruim een kwart (28 procent) van de kiezers die bij de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen op FvD heeft gestemd, zou op de partij van Wybren van Haga stemmen.

Voor een partij geleid door Liane den Haan is de animo nihil (0,06%).

Tabel 1.2 - Stel dat Wybren van Haga en Liane den Haan bij de volgende verkiezingen met hun eigen partijen meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen, op welke partij zou u dan stemmen?

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.824). Uitgesplitst naar stemgedrag bij TK2021.

	Totaal	FvD-kiezers
VVD	19%	
D66	12%	2%
PVV	8%	5%
CDA	7%	
SP	4%	1%
PvdA	5%	
GroenLinks	5%	
Forum voor Democratie	2%	38%
Partij voor de Dieren	4%	2%
ChristenUnie	3%	
Volt	4%	1%
JA21	4%	2%
SGP	2%	
DENK	2%	
50Plus	0%	
BoerBurgerBeweging	1%	8%
BIJ1	1%	
Partij Wybren van Haga	2%	28%
Partij Liane den Haan	0%	
Andere partij	1%	1%
Weet ik (nog) niet	14%	10%

1.3 Redenen waarom kiezers van mening zijn veranderd

Waarom stappen kiezers over van de SP?

Kiezers die bij de Tweede Kamerverkiezingen op de SP stemden en nu op een andere partij zouden stemmen, noemen met name de formatie als reden om over te stappen. In de ogen van deze kiezers stellen andere partijen zich constructiever op en maken ze grotere kans op regeringsdeelname dan de SP. Ook omschrijven sommige kiezers hun stem op de SP bij de verkiezingen als een proteststem.

Overgestapt naar:	Toelichting
D66	De bereidheid tot samenwerken van de SP valt me zwaar tegen.
D66	D66 heeft meer invloed dan de SP
PVV	Ik ben het liegen zat, maar dat hoort er waarschijnlijk bij. Diepdroevig en eigenlijk geen geloof meer in de politiek.
CDA	De SP leek bij de verkiezingen niet de stemmen die ze zouden moeten krijgen door Renske Leijten, dus stemde ik op hen. CDA is van oorsprong mijn partij en door affaire Omtzigt nog meer waardering voor de partij gekregen.
CDA	Een proteststem bij de laatste verkiezingen. Ben trouwe cda stemmer
PvdA	Heb altijd PvdA gestemd, eenmaal SP, maar wat ik ook stem, ik heb toch weinig inbreng. Dus blijf ik maar een Rooie.
PvdA	De lijsttrekker mw. Ploemen spreekt mij wel aan.
PvdA	De PvdA probeert weer meer links te zijn. SP ontwijkt steeds regeringsdeelname, neemt geen verantwoordelijkheid
Partij voor de Dieren	De ideologie van de SP is wat mij betreft net iets te communistisch. Ik heb voor Renske Leijten gestemd, om het signaal af te geven dat ik haar persoonlijke inzet zeer waardeer en ik vind dat dit navolging mag hebben.
Partij voor de Dieren	SP profileert zichzelf niet en is niet actief genoeg. De partij voor de dieren komt op voor een groep levende wezens die niet zelf iets tegen hun slechte behandeling kan doen.
50Plus	Sp en 50 plus is een rommeltje. Maar de ene zetel van 50 plus zet zich in voor de ouderen. Sp wilt meer naar immigratie toelaten
Weet het niet	Omdat de formatie erg moeizaam verloopt. Het is voor mij nu erg onduidelijk.
Weet het niet	Eerst maar eens zien wat er uit de bus komt
Weet het niet	Het ligt aan de inhoud en wat er rondom deze formatie gebeurt

Waarom stappen kiezers over van FvD?

Voor kiezers die bij de Tweede Kamerverkiezingen op FvD stemden en nu op een andere partij zouden stemmen, vormt met name onrust in de partij en de afsplitsing van Van Haga redenen om niet langer op FvD te stemmen.

Overgestapt naar:	Toelichting
PVV	Geen idee waar Thierry mee bezig is. Hij lijkt het een beetje kwijt te raken.
BBB	Vanwege de grote onrust in FvD en de gewone taal die bbb spreekt in de 2e kamer
PVV	FvD heeft er een zootje van gemaakt, en ik wil een krachtige proteststem uitbrengen
Weet het niet	Teveel intern gerommel
PVV	Het gedoe bij de FvD en de arrogantie van Baudet
Partij voor de Dieren	Forum was een strategische stem (tegen Rutte)
Volt	Stemmen op FvD was een impulsieve stem na de uitzending op1 waar Baudet zo aangevallen werd. De houding van Forum aangaande COVID is volgens mij heel verkeerd. Volt heeft goede ideeën wat betreft EU o.a.
BBB	De vreemde manier van communiceren heeft mij gebracht het lidmaatschap op te zeggen van Forum voor Democratie. En het partij programma van de BoerBurgerBeweging is niet zo radicaal.
Weet het niet	Omdat Wybren van Haga eruit gestapt is
BBB	Omdat ik Caroline vd Plas goed kan begrijpen. Zij spreekt duidelijke taal, niet dat politieke gewauwel. Jammer dat Wybren van Haga is opgestapt.
BBB	Ik vind de non conformistische manier van spreken/handelen van Caroline een verademing, ook hun standpunten bij veel zaken die nu spelen spreken mij aan. Het intern gerommel en geharrewar bij FvD stoort mij in hoge mate. BBB vormt in mijn optiek een goed alternatief.
Andere partij	Forum wordt te extreem.
Weet het niet	Ze kunnen niet veel voor elkaar krijgen
Weet het niet	Ik twijfel inderdaad. Ik heb de vorige verkiezingen op Wybren van Haga gestemd. Forum voor Democratie heeft een goed programma, maar moet nog wat volwassener worden. De oude regering partijen zijn niet eerlijk en ook Mark Rutte heeft selectieve alzheimer. Hij heeft er geen weet van als het net niet even uitkomt.

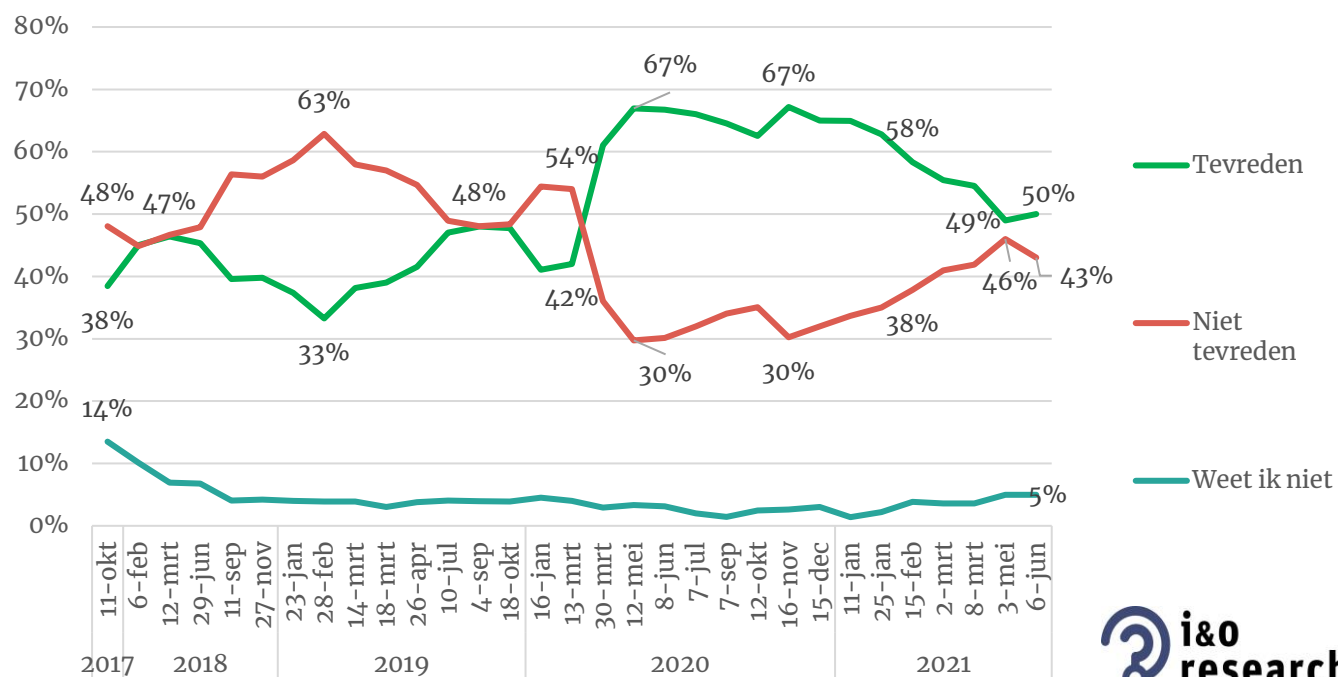
2 Tevredenheid met demissionair kabinet

2.1 Tevredenheid stabiel ten opzichte van mei

De tevredenheid met het (inmiddels demissionaire) kabinet laat ten opzichte van vorige maand een stabiel beeld zien: in mei was 49 procent van de Nederlanders tevreden over het kabinet, nu is dat 50 procent. Het aandeel ontevreden gaat van 46 naar 43 procent.

Figuur 2.1 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het – nu afgetreden – kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” Basis: totale steekproef (N=2.004)

Bron: I&O Research, juni 2021

3 Leiders

3.1 Liane den Haan en Wybren van Haga bekender

De bekendheid van de lijsttrekkers is sinds vorige maand in grote lijnen ongewijzigd. Alleen de bekendheid van Liane den Haan (van 32 naar 44 procent) en Wybren van Haga (van 47 in april naar 54 procent nu) nam toe.

Tabel 3.1 - Bekendheid politici – “Welke van onderstaande politici kent u?”

(We bedoelen: kende u al voordat u deze enquête kreeg)

Basis: helft van de steekproef, alle kiezers (n = 1.085)

	16 mrt. 2021	12 apr. 2021	3 mei 2021	7 juni 2021
Mark Rutte	94%	94%	95%	96%
Geert Wilders	94%	94%	94%	94%
Thierry Baudet	90%	89%	91%	90%
Jesse Klaver	90%	89%	90%	90%
Sigrid Kaag	79%	84%	86%	85%
Wopke Hoekstra	83%	83%	86%	85%
Sylvana Simons	80%	82%	84%	84%
Lilian Marijnissen	80%	79%	80%	79%
Lilianne Ploumen	73%	72%	73%	75%
Gert-Jan Segers	66%	70%	69%	69%
Kees vd Staaij	63%	63%	62%	63%
Farid Azarkan	62%	65%	66%	61%
Joost Eerdmans	56%	59%	57%	59%
Wybren van Haga		47%		54%
Esther Ouwehand	45%	47%	47%	48%
Liane den Haan	33%	31%	32%	44%
Caroline v.d. Plas		31%	39%	42%
Laurens Dassen	15%	29%	26%	24%

Bron: I&O Research 7 juni 2021

3.2 Kiezers (weer) positiever over Rutte, Hoekstra en Kaag

Vergeleken met vorige maand worden enkele politiek leiders kiezers wat beter gewaardeerd:

- De gemiddelde waardering van kiezers voor Mark Rutte stijgt van een 5,2 naar een 5,9
- Wopke Hoekstra: van een 5,0 naar een 5,5
- Sigrid Kaag: van een 5,4 naar 5,7
- Daarmee worden Rutte, Hoekstra en Kaag – na een dip in de afgelopen maanden – bijna weer even goed gewaardeerd als vlak voor de verkiezingen

De waardering van kiezers voor Liane den Haan en Thierry Baudet nam af, vermoedelijk als gevolg van het opstappen van Den Haan uit 50Plus en Van Haga uit FvD.

Van Haga wordt gemiddeld door kiezers gewaardeerd met een 3,7, van FvD-kiezers krijgt hij een 8,5.

Tabel 3.2 - Waardering politici op schaal van 1 (heel slecht) tot 10 (heel goed)²

Basis: kiezers die bekend zijn met de politicus, random toewijzing van max. 4 lijsttrekkers (Nmin = 264; Nmax = 1.016)

	sept. '16	sept. '17	sept. '18	sept. '19	mrt. '20	juli '20	dec. '20	16 mrt. '21	12 apr. 2021	3 mei 2021	7 juni 2021
Laurens Dassen								6,2	6,5	6,3	6,1
Mark Rutte	5,8	6,1	5,7	6,2	5,8	7,3	7,1	6,3	5,5	5,2	5,9
Lilian Marijnissen			5,9	5,4	5,3	5,5	5,5	5,9	5,9	5,7	5,7
Sigrid Kaag		7,5	6,5	6,4	6,2	6,6	5,8	6,1	5,9	5,4	5,7
Gert-Jan Segers	6,0	6,2	6,1	6,3	5,9	6,3	5,9	6,0	5,6	5,5	5,6
Wopke Hoekstra		6,7	6,4	6,9	6,6		7,0	5,7	5,7	5,0	5,5
Lilianne Ploumen	5,3							5,8	5,5	5,3	5,4
Caroline van der Plas									4,7	5,1	5,2
Esther Ouwehand					5,0	5,1	4,8	5,5	5,3	5,3	5,1
Jesse Klaver	6,0	6,3	5,6	5,5	5,1	5,2	5,3	5,2	5,0	5,0	5,0
Kees van der Staaij	5,7	5,1	5,7	4,8		5,2	4,7	5,1	5,0	5,0	5,0
Joost Eerdmans							4,1	4,5	4,8	4,8	4,8
Farid Azarkan							2,9	4,1	4,6	4,5	4,6
Geert Wilders	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2	4,4	4,2	4,3	4,3	4,4
Wybren van Haga									3,8		3,7
Liane den Haan								4,0	4,1	3,8	3,3
Sylvana Simons								3,0	3,4	3,3	3,3
Thierry Baudet		4,2	4,1	3,5	3,6	3,8	2,9	2,7	3,0	3,1	2,7

Bron: I&O Research 7 juni 2021

² De vraag luidde: "Hieronder ziet u de politici die u (van naam) kent. Kunt u aangeven – met een cijfer van 1 tot 10 – hoe u deze politicus waardeert? (1=heel slecht, 10=heel goed)" Daarnaast was het mogelijk om het antwoord 'weet niet' te geven.

4 Formatie

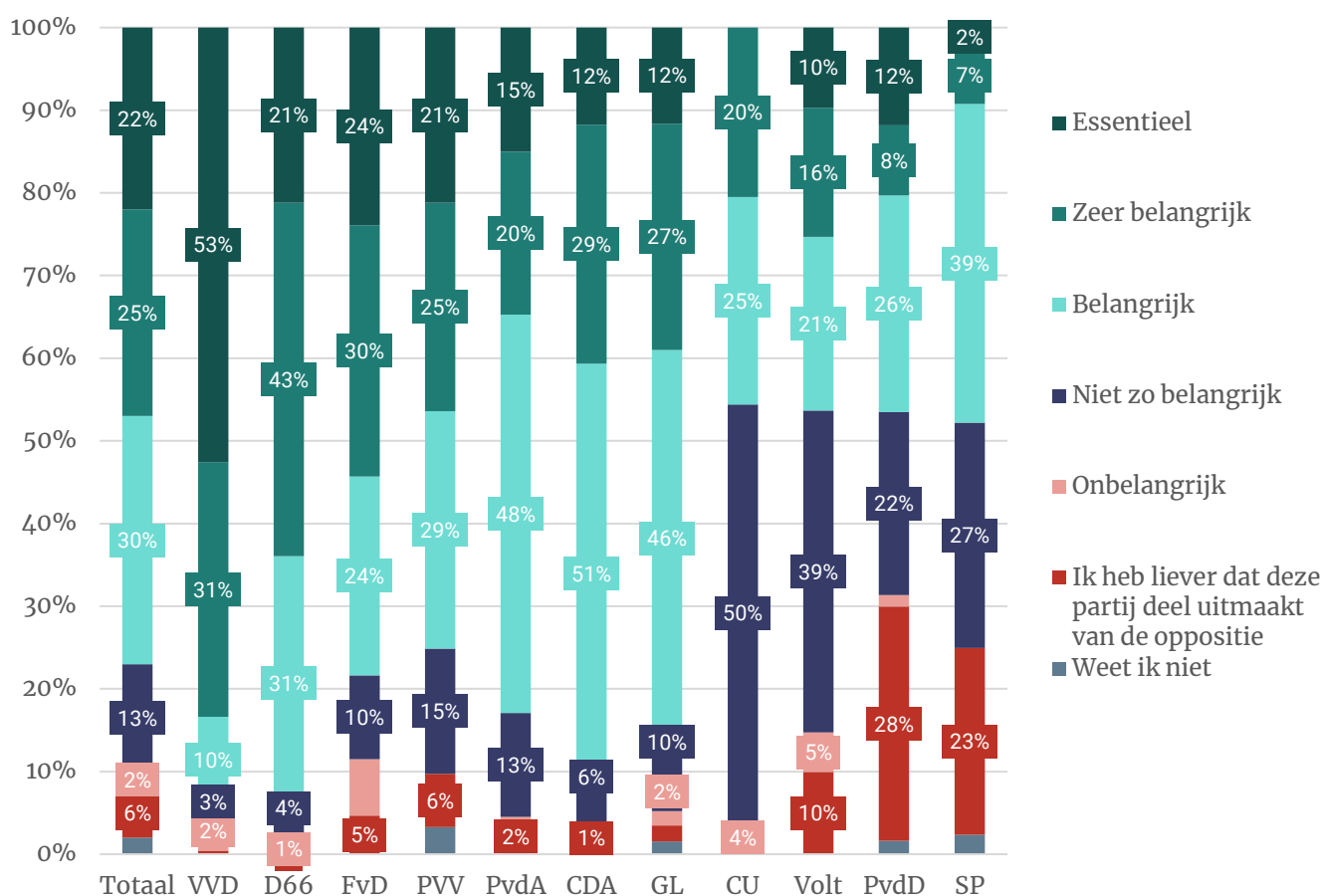
4.1 VVD- en D66-stemmers vinden meeregeren belangrijk

Op dit moment wordt er – onder leiding van informateur Mariëtte Hamer – onderzocht welke partijen met elkaar een nieuw kabinet kunnen vormen.

Nederlanders die in maart bij de Tweede Kamerverkiezingen op VVD of D66 hebben gestemd, vinden het heel erg belangrijk dat deze partijen ook gaan meeregeren. Ook kiezers van de PVV en FvD vinden het vaak belangrijk dat hun partij gaat meeregeren. Onder stemmers van Volt, PvdD en SP leeft dat sentiment niet: een groot deel van deze kiezers vindt dat de partij beter deel kan uitmaken van de oppositie.

Figuur 4.1 – Hoe belangrijk vindt u het dat de partij waarop u gestemd heeft deel gaat uitmaken van de nieuwe regering?³

Uitgesplitst naar stemgedrag bij TK21. Basis: n= 1.073

³ JA21, BIJ1 en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor Volt is de uitkomst indicatief: n=31

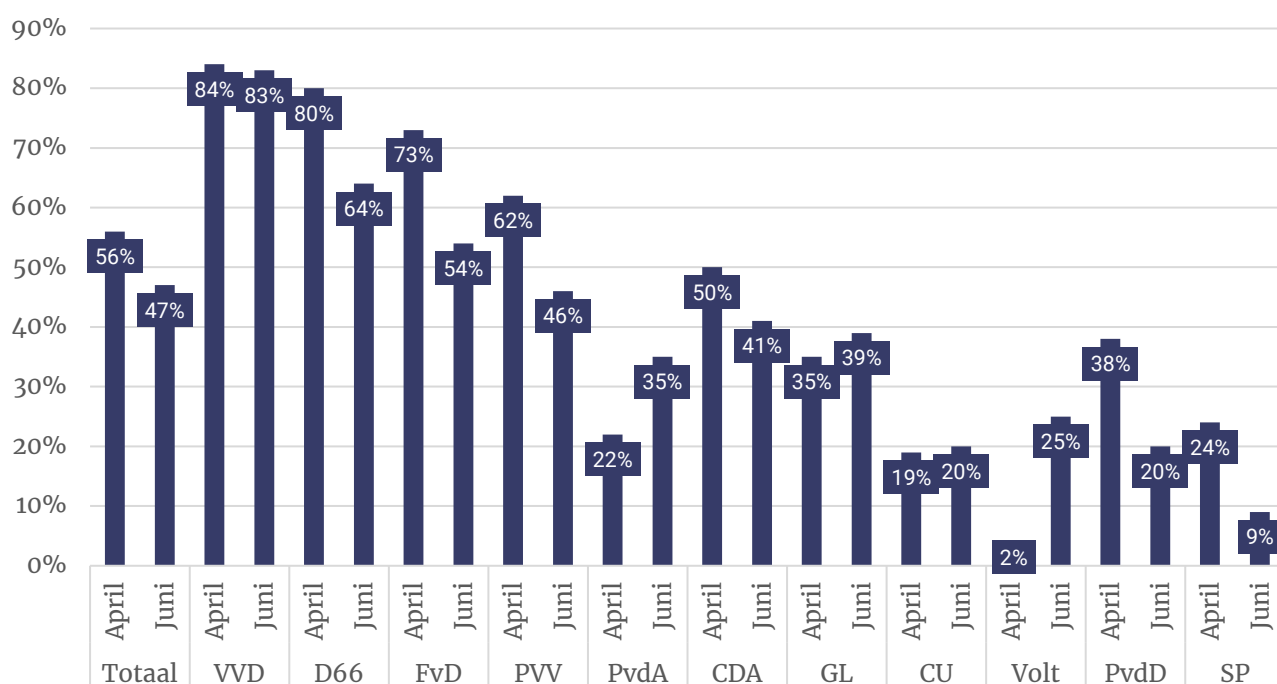
4.2 Kiezers lijken zich te schikken

In april, kort na de verkiezingen, vond 56 procent het *essentieel* of *zeer belangrijk* dat de partij waar ze op gestemd hadden, ging meeregeren. Nu, twee maanden later, is dat nog 47 procent. In grote lijnen lijkt dat te verklaren door kiezers van partijen die eigenlijk geen of minder kans maken op deelname (PVV, FvD, SP) zich hier (ten dele) in schikken. Kiezers van partijen die nog steeds in de running zijn (VVD, PvdA, GL, Volt) vinden het nog even belangrijk (VVD) of zelfs belangrijker.

Uitzondering hierop vormen de D66-kiezers: D66 is nog volop in de running, maar de D66-kiezers zijn regeeren minder belangrijk gaan vinden. Ook onder CDA-kiezers is het enthousiasme iets af genomen.

Figuur 4.2 – Hoe belangrijk vindt u het dat de partij waarop u gestemd heeft deel gaat uitmaken van de nieuwe regering?

Uitgesplitst naar stemgedrag bij TK21. Basis: n= 1.073. % dat regeringsdeelname *essentieel* of *zeer belangrijk* vindt.

4.3 Premierschap Rutte nog minder bezwaarlijk

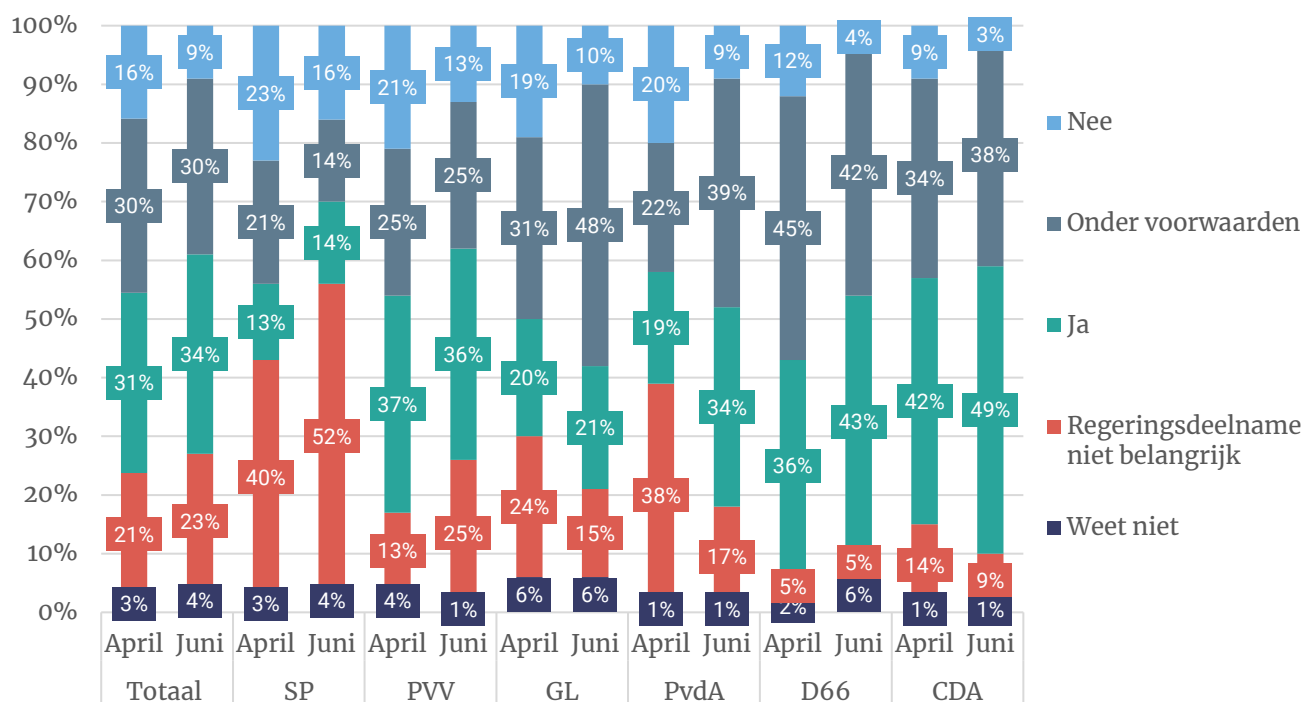
Aan degenen die het belangrijk vinden dat hun partij mee gaat regeren, hebben we gevraagd of ze dat ook zouden doen als Mark Rutte in die regering premier wordt. Deze vraag is voorgelegd aan de kiezers die géén VVD hebben gestemd én het belangrijk vinden dat hun partij gaat meeregeren⁴.

We legden deze kiezers het volgende voor: *U vindt het dus belangrijk dat <partij TK21> deel gaat uitmaken van de regering. Stel dat dit een kabinet gaat worden met Mark Rutte als premier, vindt u dan dat < partij TK21 > daar aan mee kan doen?*

In figuur 4.2 zijn de uitkomsten op deze vraag gecombineerd met de vraag hoe belangrijk kiezers regeringsdeelname vinden (figuur 4.1). Vergeleken met april is een kleiner deel van de kiezers (9% t.o.v. 16%) van mening dat hun partij niet aan een kabinet mét Mark Rutte als premier kan deelnemen. De meeste weerstand voor deelname aan een regering onder Rutte zit bij de achterban van de SP en PVV. Voor een zeer klein deel van de kiezers van D66 en CDA is dit een bezwaar. Onder PvdA- en GL-kiezers is dit aandeel zelfs gehalveerd: van een vijfde naar een tiende.

Figuur 4.3 - Stel dat dit een kabinet gaat worden met Mark Rutte als premier, vindt u dan dat de partij waarop u gestemd heeft daar aan mee kan doen? Uitgesplitst naar stemgedrag TK21.

Basis: alle kiezers die geen VVD hebben gestemd (n = 535)

Leeswijzer: Vijftien procent van de GL-kiezers vindt regeringsdeelname (niet zo) belangrijk. Van de GL-kiezers vindt 10 procent dat dit niet kan met Rutte als premier. Volgens 21 procent is Rutte geen enkele belemmering voor regeringsdeelname en volgens 48 procent van de GL-kiezers kan dat alleen onder bepaalde voorwaarden.

⁴ Op basis van de vraag: "Hoe belangrijk vindt u het dat < partij TK21 > deel gaat uitmaken van de nieuwe regering?" Alleen diegenen dit belangrijk, zeer belangrijk of essentieel vinden zijn hier meegenomen.

4.4 Gehoopte coalitie

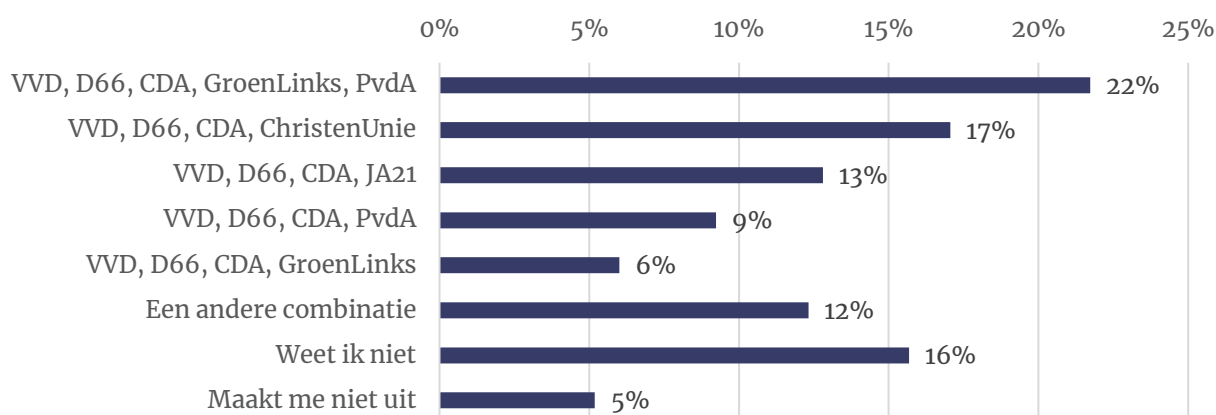
Op dit moment heeft een vijfde van de Nederlanders een voorkeur voor een coalitie van VVD, D66, GroenLinks en PvdA. Hiermee is deze coalitie populairder dan andere coalities, maar het verschil is klein. VVD-kiezers hebben een voorkeur voor een coalitie waarbij de ChristenUnie of JA21 aansluit (tabel 4.1). De helft van de CDA-kiezers heeft een voorkeur voor de ChristenUnie of coalitiepartner. D66-kiezers hebben daarentegen het liefst een kabinet waarbij GroenLinks of GroenLinks én PvdA aansluiten.

Op dit moment wordt er – onder leiding van informateur Mariëtte Hamer – onderzocht welke partijen met elkaar een nieuw kabinet kunnen vormen. Hieronder ziet u een aantal partij-combinaties waarvan op dit moment gedacht wordt dat ze kans maken de volgende coalitie te worden.

Van welke partijen HOOPT u dat ze samen een regering gaan vormen?

Figuur 4.4 – Gehoopte coalitie

Basis: alle Nederlanders (n = 1.073), één antwoord mogelijk

Tabel 4.1 – Gehoopte coalitie naar kiezersgroep bij TK21

Basis: alle Nederlanders (n = 1.073), één antwoord mogelijk

	To- taal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD ⁵	PvdD	CU	Volt
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	22	6	43	1	10	30	52	75		43	9	38
VVD, D66, CDA, CU	17	32	9	7	49	3	2		5	2	63	3
VVD, D66, CDA, JA21	13	30	4	21	13	3	1		12	5		2
VVD, D66, CDA, PvdA	9	13	10	2	15	10	27		4	4	5	7
VVD, D66, CDA, GL	6	7	17		2	8	1	7		9		13
Een andere combinatie	12	2	6	40	3	14	7	14	43	30	5	20
Weet ik niet	16	7	9	26	6	23	10	4	32	6	18	8
Maakt me niet uit	5	2	1	4	1	9			4	2		10

⁵ JA21, BIJ1 en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor FvD is de uitkomst indicatief: n=32

4.5 Verwachte coalitie

Een kwart van de kiezers (26%) verwacht dat de huidige coalitie, VVD, D66, CDA en ChristenUnie. De meest gehoopt coalitie (VVD, D66, CDA, GL, PvdA) wordt – slechts – door 15 procent verwacht, maar als we de coalities meetellen waarin óf PvdA (13%) óf GL (4%) meedoet, verwacht 32 procent dat er een centrumlinkse coalitie komt.

Tabel 4.2 – En van welke partijen verwacht u dat ze samen een regering gaan vormen?

Basis: alle Nederlanders (n = 1.073), één antwoord mogelijk

	To- taal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD ⁶	PvdD	CU	Volt
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, CU	26	31	24	22	34	30	29	28	19	40	25	34
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	15	11	24	13	11	11	17	19	22	19	20	17
VVD, D66, CDA, PvdA	13	19	16	10	17	5	18	5	22	9	5	11
VVD, D66, CDA, JA21	6	10	4	8	5	11	6	7	2	4	5	10
VVD, D66, CDA, GL	4	5	7	5	1	5	4	6	6	8	5	4
Een andere combinatie	1		1	6	2		1	1	5			3
Weet ik niet	30	22	24	35	29	35	25	34	15	20	37	22
Maakt me niet uit	3	1	1	2	1	2			9		3	

⁶JA21, BIJ1 en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor FvD is de uitkomst indicatief: n=32

4.6 Absoluut geen coalitie van...

Centrum links: vooral GroenLinks roept weerstand op

De meest gehoopte coalitie (VVD, D66, CDA, GL, PvdA) is tevens – ex aequo – de coalitie waar kiezers de meeste aversie tegen hebben: een derde van de kiezers (32%) wil dit absoluut niet. Ook de andere coalitie met GroenLinks (VVD, D66, CDA, GL) is niet populair (23% ziet dit niet zitten). VVD-, CDA-, PVV- en FvD-kiezers zien beide coalities niet zitten. De centrum-linkse coalitie met de PvdA (VVD, D66, CDA, PvdA) roept minder weerstand op (13%).

Centrum rechts: vooral kiezers van D66, PvdA, GroenLinks en Volt willen dit niet

Eveneens een derde van de kiezers (32%) wil absoluut geen coalitie van VVD, D66, CDA, JA21. Weerstand tegen een coalitie met JA21 vinden we vooral onder kiezers van D66, PvdA, GroenLinks en Volt.

Huidige coalitie: weerstand bij kiezers van GL, FvD, PvdD, SP, Volt en D66

De weerstand tegen de huidige coalitie (VVD, D66, CDA, CU) is gelijkmatiger verdeeld. Vooral kiezers van GL, FvD, PvdD, SP en Volt zijn hier fel tegen. Van de D66-kiezers ziet ‘slechts’ 23 procent dat niet zitten.

Tabel 4.3 – En welke coalitie van partijen wilt u absoluut niet? Meerdere antwoorden mogelijk.

Uitgesplitst naar stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021

Basis: kiezers bij TK21 (n = 1.073), meer antwoorden mogelijk

	To- taal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD ⁷	PvdD	CU	Volt
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	32	51	10	45	52	14	7	7	77	10	12	16
VVD, D66, CDA, JA21	32	17	50	17	22	41	56	66	39	49	33	71
VVD, D66, CDA, GL	23	32	8	40	32	16	14	6	61	8	11	10
VVD, D66, CDA, CU	19	8	23	23	6	36	23	45	41	45	0	41
VVD, D66, CDA, PvdA	13	15	5	24	11	10	12	7	37	13	11	10
Een andere combinatie	4	4	5	10	2	5	2	7	0	6	8	7
Weet ik niet	17	13	20	17	9	22	13	6	3	16	31	5
Maakt me niet uit	10	8	8	5	13	7	8	1	4	5	19	8

⁷ JA21, BIJ1 en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor FvD is de uitkomst indicatief: n=32

5 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 4 juni tot maandag 7 juni 2021.

Er werkten in totaal 2.004 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel hiervan (n=1.850) is afkomstig uit het I&O Research Panel en 154 respondenten vulden de vragenlijst in via het panel van PanelClix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.004 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-toeged of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl